

Pensioenadviesering volgens het Bgfo

Het Besluit gedragstoezicht bij financiële ondernemingen (Bgfo) bevat artikelen die impact hebben op advisering. Regels mbt de financiële bijsluiter, het bonusverbod, de adviesmatch en regels rond transparante beloningen zijn hierin opgenomen. Zijn dergelijke bepalingen ook integraal van toepassing op pensioenadvies of zijn er juist een aantal niet van toepassing op het pensioenadvies? En indien zo'n bepaling niet van toepassing is, is dat van invloed op het pensioenadvies zelf?

DOOR ROBBERT VAN WOERDEN

Dit artikel bespreekt een aantal bekende en minder bekende bepalingen uit het Bgfo en geeft vervolgens aan of deze van toepassing zijn op pensioenadviesering.

Pensioenadvies

Bij pensioenadviesering gaat het over een (product) advies aan een werkgever. Deze werkgever heeft personeel in dienst. De arbeidsvoorwaarde pensioen wordt verzekerd in een collectieve regeling bij een verzekeraar. Ik bespreek een aantal onderwerpen en ga na of deze van toepassing zijn op dit pensioenadvies. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Dienstverleningsdocument
- Financiële bijsluiter
- Beloningstransparantie
- Bonusverbod
- Adviesmatch
- Kostentransparantie verzekeraars

Een aantal van de bovenstaande zaken is niet van toepassing op pensioen. Hieraan ten grondslag ligt dat een werkgever niet valt onder de definitie van consument in art. 1:1 Wet op het financiële toezicht (Wft). Een consument is een persoon die niet handelt namens een bedrijf of in het kader van een beroep. Een werkgever is dus een cliënt, niet zijnde een consument. Tot 2008 was het begrip cliënt gedefinieerd in de Wft. Het is met de komst van art. 1:15a Wft geschrapt. Toch heeft het schrappen van de definitie van cliënt niet direct gevolgen gehad voor welke van de bovenstaande zaken van toepassing zijn op pensioenadviesering. Zie daarvoor art. 1:15a lid 2 Wft. Daar staat dat wat in de wet bepaald is ten aanzien van consumenten van overeenkomstige toepassing is ten aanzien van niet in de uitoefening van hun bedrijf of beroep handelende

natuurlijke personen. Ook een zelfstandig ondernemer of dga die u adviseert over een product voor zijn onderneming is dus geen consument in de zin van de Wft. Het Bgfo is lagere regelgeving gelieerd aan de Wft. De definitie van consument is ook van toepassing op het Bgfo.

Klantprofiel

In art. 4:23 Wft is opgenomen dat een adviseur voor zover relevant bij zijn advies rekening moet houden met de doelstelling, financiële positie, risicobereidheid en kennis en ervaring van de consument of, indien het een financieel instrument of verzekering betreft, cliënt. Bij een pensioenadvies is

Werkgever is een cliënt, niet zijnde een consument

betekent dat dit artikel van toepassing is op het pensioenadvies. Uiteraard wel slechts voor zover er sprake is van een productadvies.

Dienstverleningsdocument

De verplichting tot het verstrekken van het dienstverleningsdocument en welke informatie in dit document moet zijn opgenomen staat omschreven in art. 149b Bgfo. Kenmerkend is dat in dit artikel expliciet staat opgenomen dat dit (slechts) geldt bij advisering aan de consument en moet worden verstrekt aan die consument. Dat betekent dat deze bepaling niet van toepassing is op adviseren aan een cliënt die geen consument is in de zin van de Wft. De werkgever dus. Kortom: bij pensioenadviesering is het dienstverleningsdocument niet verplicht.

Drs. Robbert van Woerden
senior pensioenspecialist en
freelance auteur

Echter, dat ontslaat de adviseur niet van het geven van informatie over de aard van zijn werkzaamheden. Dat geldt ook voor de verplichting om zijn inschrijving in het register van de AFM, zijn klachtenregeling en basiszaken als een adres door te geven. Deze zaken zijn immers geregeld in art. 57 Bgfo dat wel van toepassing is. Ook de verzekeraar zal op basis van art. 60 Bgfo bepaalde informatie moeten verstrekken.

Financiële bijsluiter

In tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht is een financiële bijsluiter niet verplicht bij pensioen. In art. 65 Bgfo is opgenomen dat een financiële bijsluiter bij een advies aan een werkgever (cliënt) slechts van toepassing is wanneer het gaat om 'een recht van deelneming in een beleggingsinstelling'. Zeker bij middel- en laagloonregelingen kan daarvan geen sprake zijn. Bij mijn weten is er ook geen beschikbare premiereregeling met een recht van deelneming in een beleggingsinstelling. Daarmee is dus ook een financiële bijsluiter niet van toepassing bij pensioenadvies.

Beloningstransparantie

Artikel 58 van het Bgfo regelt beloningstransparantie. De adviseur of bemiddelaar moet volstrekt open zijn over de beloning die hij vanuit een uitvoerder ontvangt. De wettekst is helder dat het niet alleen geldt voor complexe producten maar ook voor uitvaartverzekeringen, betalingsbeschermers en hypothecaire kredieten. Opvallend echter is dat hier ook slechts de consument wordt genoemd. De bemiddelaar verstrekt de consument informatie over de hoogte van de provisie, de afsluitprovisie, het jaarlijkse bedrag aan doorlopende provisie en het aantal termijnen daarvan die de desbetreffende aanbieder rechtstreeks of middellijk zal betalen. De werkgever komt hier niet voor. Dat zou betekenen dat openheid over de provisie voor pensioenadvies niet van toepassing is. In de praktijk, echter, is er een ander wetsartikel dat onder andere geldt dat een bemiddelaar of adviseur zijn verdiensten, wanneer deze bestaan uit een provisie, moet kunnen verantwoorden. Dat betreft art. 149a Bgfo, beter bekend als het bonusverbod.

Bonusverbod

Over de totstandkoming van het bonusverbod per 1 januari 2009 is veel te doen geweest. In de laatste consultatietekst werd het artikel enkel van toepassing verklaard op advisering aan de consument.

Doordat men op het laatste moment het zinsdeel "aan een consument" uit de tekst verwijderde is dit artikel ook van toepassing op advisering aan werkgevers. Hoewel het artikel het bonusverbod regelt, is in de tekst het woord bonus niet opgenomen.

Het eerste lid luidt: een aanbieder, bemiddelaar of adviseur verschaft of ontvangt, voor het bemiddelen of adviseren inzake een betalingsbeschermers, complex product, hypothecair krediet of uitvaartverzekering, rechtstreeks of middellijk geen provisie die niet noodzakelijk is voor het verlenen van de betreffende dienst of deze mogelijk maakt.

Kortom, een adviseur mag maximaal een provisie ontvangen die passend is bij de daadwerkelijke werkzaamheden die hij doet voor zijn klant. De verzekeraar mag echter ook niet een hogere provisie uitbetalen en is dus mede verantwoordelijk.

Het pleidooi van het Verbond voor Verzekeraars voor CAR (Customer Agreed Remuneration) is wat mij betreft rechtstreeks te herleiden uit art. 149a Bgfo. Verzekeraars hebben vaak niet in beeld welke activiteiten een pensioenadviseur daadwerkelijk uitvoert en kunnen hierdoor moeilijk inschatten welke provisie passend is. Een aantal verzekeraars vraagt dan ook van de pensioenadviseur het bewijs dat men open is geweest over de provisie. Wordt er namelijk openheid gegeven over de hoogte van de provisie dan hoeft de toets of de provisie passend is niet te gebeuren. Zo bepaalt het tweede lid van art. 149a Bgfo. Interessant is dat dit tweede lid expliciet aangeeft dat wanneer de bemiddelaar of adviseur duidelijkheid verschaft over de hoogte van de provisie er geen toets uitgevoerd hoeft te worden of de provisie passend is. Naar de letterlijke tekst heeft het dus geen zin wanneer de verzekeraar zelf de werkgever volledig informeert over de provisie. Het eerste lid dat bepaalt dat de uitgekeerde provisie noodzakelijk moet zijn voor het verlenen van de financiële dienst, blijft dan mijns inziens van kracht.

Het derde lid van het artikel bepaalt vrij vertaald dat een aanbieder geen andere vergoeding mag geven dan provisie. Andere vergoedingen zijn alleen mogelijk wanneer deze lager zijn dan € 100.

Adviesmatch

De adviesmatch houdt in dat de verhouding afsluit- en doorlopende provisie maximaal 50:50 mag zijn. Dit is geregeld in art. 150 Bgfo. Wanneer u de tekst van art. 150 Bgfo leest, zult u wellicht concluderen dat de adviesmatch van toepassing is op pensioenadvies. Ik ben echter van mening dat dit niet het geval is. In art. 150 lid 1 Bgfo staat dat een aanbieder geen afsluitprovisie mag betalen die meer bedraagt dan de helft van de som van die afsluitprovisie en de totale doorlopende provisie terzake van de desbetreffende overeenkomst. Er wordt in dit artikel niet aangegeven dat het slechts van toepassing is op de consument. Echter, afsluitprovisie in de zin van de het Bgfo is een beloning die ten grondslag ligt aan een overeenkomst tussen een bemiddelaar en een consument. Eventuele afsluitprovisie voortkomend uit een overeenkomst met een werkgever is geen afsluitprovisie in de zin van het Bgfo.

In geval er een bedrag ineens wordt ontvangen door een adviseur bij een pensioenadvies is er meestal sprake van contant gemaakte doorlooppovisie. Ook de definitie van doorlopende provisie in

het Bgfo is toegespitst op productadvisering aan de consument. De adviesmatch lijkt dus ook hierop niet van toepassing. Aangezien ook de toelichting op dit artikel niet aangeeft dat het artikel ook van toepassing zou zijn op advisering aan een cliënt, niet zijnde een consument, is de adviesmatch naar mijn mening niet van toepassing. Desalniettemin zijn in de loop der jaren pensioenproducten voor werkgevers of voor dga's aangepast aan de adviesmatch. Gezien de trend om een eerlijke beloning te bewerkstelligen voor adviseurs is dat verdedigbaar. Helaas hebben een aantal verzekeraars aangegeven de provisieregeling aan te passen aan de adviesmatch omdat het Bgfo dit vereist. Mijns inziens is dat onjuist. Men had beter kunnen aangeven dat men de provisie heeft aangepast vanuit de overtuiging dat dit beter is voor de eindklant.

Kostentransparantie Verzekeraars

Artikel 59a Bgfo is een populair artikel bij financieel adviseurs die volledig transparant willen werken. Dit artikel verplicht immers de verzekeraar om bij een complex product of een hypothecair krediet voorafgaand aan de overeenkomst openheid te geven over alle kosten. In het tweede lid wordt daarnaast aangegeven dat wanneer het gaat om een complex product met vermogensopbouw informatie gegeven moet worden over:

1. het bedrag van de totale kosten;
2. de kosten die worden ingehouden op de inleg of de premie, onderverdeeld naar soorten kosten, zoals in elk geval eerste kosten, doorlopende kosten en aan- en verkoopkosten;
3. de kosten die worden ingehouden op de vermogensopbouw of uitkering, onderverdeeld naar soorten kosten zoals in elk geval eerste kosten, doorlopende kosten en aan- en verkoopkosten;
4. de kosten die de beheerder van de beleggingsinstelling jaarlijks in rekening brengt voor het beheer van rechten van deelneming in die beleggingsinstelling;
5. de invloed van het gemiddelde jaarlijkse percentage van de kosten, bedoeld onder b, c en d, op het rendement en de vermogensopbouw of uitkering, verbonden aan de overeenkomst; en
6. de wijze waarop de kosten, bedoeld onder b, c en d, worden verdeeld over de looptijd van de overeenkomst.

Echter ook in dit artikel staat expliciet aangegeven dat er sprake moet zijn van een overeenkomst met de consument. Dat bete-

kent dat ook dit artikel niet van toepassing is op pensioen. Het gevolg is dat volgens het Bgfo een verzekeraar niet volledig transparant hoeft te zijn over de kosten in het pensioenproduct.

Analyse

Voor pensioenadvisering zijn een groot aantal bepalingen niet van toepassing. Van de hier behandelde bepalingen is naast het klantprofiel slechts art. 149a Bgfo van toepassing. Dit artikel zorgt er echter wel voor dat de adviseur, wanneer hij provisie ontvangt, deze moet toetsen of deze passend is óf dat hij volledig transparant moet zijn over zijn beloning. Hoewel andere bepalingen niet van toepassing zijn, ben ik van mening dat het verstandig is voor de branche om een aantal ervan wel uit te voeren. Meest logisch is om automatisch volledig open te zijn over de beloning zoals art. 58 Bgfo vraagt bij advisering aan consumenten. Daarmee wordt ook de toets om te bepalen of de provisie wel passend is, voorkomen. Ten tweede is volledige transparantie van verzekeraars over de kosten binnen pensioenproducten naar mijn mening verstandig, ook al schrijft het Bgfo dat niet voor. Proactief deze openheid geven kan het imago van verzekeraars verbeteren. In dit artikel heb ik niet stil gestaan bij de zorgplicht uit het Burgerlijk Wetboek. Het Burgerlijk Wetboek geeft ook genoeg aanknopingspunten om te adviseren in het belang van de cliënt. Daarnaast is daarin ook het belang van tussentijds onderhoud van het contract geregeld. Wanneer een cliënt ontevreden is over een pensioenadvies of het onderhoud ervan kan hij de adviseur niet aansprakelijk stellen op basis van de Wft. Hij heeft daarvoor bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek nodig. Het blijft voor de adviseur belangrijk dat hij een advies geeft dat redelijkerwijs van een redelijk bekwaam en redelijk handelende pensioenadviseur verwacht mag worden.

Conclusie

Het Bgfo kent veel bepalingen die van toepassing zijn op financieel advies. Een aantal daarvan zijn besproken. Nagegaan is in hoeverre deze van toepassing zijn op het adviseren of bemiddelen van een pensioenproduct. Hoewel een groot aantal bepalingen uit het Bgfo niet van toepassing blijkt te zijn op pensioenadvisering blijft het van groot belang om te zorgen voor een passend advies, een daarbij passende beloning en het blijven onderhouden van het pensioencontract. ■

	Eenvoudige producten	Impactvolle producten	Complexe producten (niet pensioen)	Pensioen
Klantprofiel (art 4:23 wft)	Nee	Ja	Ja	Ja
Dienstverleningsdocument (art. 149b Bgfo)	Nee	Ja	Ja	Nee
Financiële bijsluiter (art. 64 ev Bgfo)	Nee	Nee	Ja	Nee, tenzij
Beloningstransparantie (art.58 Bgfo)	Nee, tenzij uitvaartverzekering	Nee, tenzij hypothecair krediet of betalingsbeschermer	Ja	Nee, maar...
Bonusverbod (art. 149a Bgfo)	Nee, tenzij uitvaartverzekering	Nee, tenzij hypothecair krediet of betalingsbeschermer	Ja	Ja
Adviesmatch (art 150 Bgfo)	Nee	Nee, tenzij hypothecair krediet (met beleggingsrekening)	Ja	Nee
Kostentransparantie verzekeraars (art. 59a Bgfo)	Nee, tenzij uitvaartverzekering	Nee, tenzij hypothecair krediet	Ja	Nee